

19. august 2022

UKA 2022/89

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Meeqqat ADHD-eqartut, ADD-eertut, autismeqartut aammalu/imaluunniit angstertut suussusersineqarnissaat taamaasillutalu ikiorsinnaanissaat qanoq pikkoriffiginerulersinnaaneritut tigussaasunik innersuussuteqartussanik suleqatingiinnik immikkut ilisimasalinnik pilersinnissaanik Naalakkersuisut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Suleqatingiit immikkut ilisimasallit innersuussutit 1. juni 2023 nallertinnagu saqqummiutissavai. (Inatsisartunut Ilaasortaq Nivi Olsen, Demokraatit)

Tungavilersuut

Ullut tamaasa ukiorlu kaajallallugu ilisimatuut inuit immitsinnut ilisimasaqarnerulersittarpaatigut. Ilisimasanik nutaanik immersortiinaavippugut. Aamma tarnip pissusaa pillugu suussusersineqarnernut tunngasunik. Suussusersinerit soorlu ADHD, ADD, autisme, angst allallumi nutaajusutut taaneqarsinnaapput. Imatut paasineqassanngilaq siulitta atugarisimangikkaat – kisiannili taamanikkut nappaatit suunerinik ilisimaneqarsimangillat. Tamanna ullumikkut nalunngilarput. Tamannalu aamma pisussaaffeqarfigaarput.

Meeqqammi ADHD, ADD, autisme aammalu angst-mik nappaateqartut ikiorsinnaavagut, taamaasillutik meeqqerivinni atuarfinnilu ulluinnaat oqinnerulersissinnaallutigit. Kisiannili taakku nappaatillit suussusersinnaanissaat pisariaqarpoq. Taamaangippat meeqqat eqqaaneqartunik ataatsimik arlalinnilluunniit nappaatilik ikiorsersinnaangilarput.

Isumaqarpunga meeqqat eqqaaneqartunik nappaatillit suussusersisarneri suli pikkorluffigivallaaripput. Nittartakkakut inuit naapittarfiisigut oqaluttuassat takussaapput meeqqat nunatsinni erloqisimasut Danmarkimut nuunnerminni suussusersineqapallassimasut.

Nunatsinnilu tamanna nappaatinik suussusersisarnerit pikkoriffiginerulertariaqarpagut. Inuttut inuiaqatigiittullu meeqqat nappaataannik suussusersisannginnerit eqqortumillu ikiorsisannginnerit peqqutigalugi meeqqat angajoqqaallu nunamut allamut nuullutik annaasarneri akissaqartingilarput.

2021-mi VIVE-nalunaarut takkupperoq "Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu tarnikkut ikiorserneqarnissamut periarfissaat".¹ Nalunaarut taanna meeqqat inuusuttulu tarnikkut ikiorserneqarnissamut periarfissaasa unammillernarsinnaasuit tikkuartorpai. Meeqqat ADHD-eqartut, ADD-eertut, autismeqartut aammalu/imaluunniit angstertut suussusersineqarnissaat taamaasillutalu ikiorsinnaanissaat qanoq pikkoriffiginerulersinnaaneritut tigussaasunik innersuussuteqartussanik Immikkut ilisimasallit eqimattap innersuussinissaminut nalunaarut aallariunitut atorluarsinnaagaat isumaqarpunga.

¹ "Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu tarnikkut ikiorserneqarnissamut periarfissaat", VIVE (Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd), 2021

Ajornartorsiutit ataatsikkorsuaq iluarsineqarsinnaannginneri nassuerutigisariaqarparput. Taamaattumik immikkut ilisimasalinnik eqimattaq ADHD, ADD, autisme angstilu immikkut sammissagaat toqqarsimavara, uani nappaatit ameriartuinnartut eqqartorneqarmata. Danmarkimi suussusersineqarnerit taakku 2009-miit 2019-mut 0-17-nik ukiulinni 50%-mik amerleriarsimapput².

Demokraatiniit neriutigaarput inissisimaffik unammillernartuuneranut Naalackersuisut partiillu sinneri isumaqataassasut. Neriuppunga siunnersuutiga tigulluarneqassasoq.

Taamatut oqaaseqarlunga Naalackersuisut akissutissaat partiillu sinneriniit oqaaseqaatissat qilanaaraakka.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai

Immikkut suliaqartussatut eqimattaq siunnersuutigineqartumut aningaasartuutissat million affai qaangernissaat naatsorsuutigineqanngilaq.

Namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai

Soqanngilaq

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai

Soqanngilaq

² <https://benchmark.dk/nyhedsarkiv/2020/aug/udviklingstendenser-i-forhold-til-boern-og-unge-med-psykiatriske-diagnoser>